

valkhof nieuws

Tweedelig jaargang nr. 3
1978-1991

VOORWOORD

Al helemaal in de ban van het a.s. Theofano jaar kunt u ditmaal verschillende artikelen over dit onderwerp lezen.

Zo heeft de heer H. v. Brienen met diverse anderen een Kerkepad-route uitgezet, die zeker de moeite van het bekijken waard zal zijn. Ook van zijn hand is een interessant artikel over de bruidsschat van Keizerin Theofano.

In de afgelopen maanden heeft een deel van ons bestuur zich bezig gehouden met de Theofano-commissie en daar veel werk voor verzet. Over de voorstellen en vorderingen kunt u hierin eveneens lezen.

Van enkele van onze leden kregen we nog leuke reactie's binnen, die wij u niet wilden onthouden en ons verzoek is dan ook blijf ons schrijven.

Rest ons nog u veel leesgenoege te wenscn.

De redaktie.

NOTULEN VAN DE 12e JAARVERGADERING
WOENSDAG 25 APRIL 1990

12.1 TERUGBLIK OP 1989

Helaas heeft de valkhofvereniging afscheid moeten nemen, einde 1989, van één van haar oprichters: Theo Verwey. Theo is vanaf het prille begin, en ook reeds daarvoor, sterk begaan geweest met wel en wee van het valkhof.

De houding van de gemeentelijke overheid, niets doen terwijl er toch zo iets moois van gemaakt kon worden, heeft hem altijd knap dwars gezeten.

... De vergadering herdenkt Theo Verwey een moment in stilte....

1989 is op tentoonstellingsgebied goed actief geweest: o.a. is er een pottenbakster geweest, is er een uitgebreide expositie geweest van foto's van- en rond- het Valkhof, inbegrepen het gebouw van Unitas en van de zusters van Hallo.

De kerststal in de wintermaanden trok maar liefst 6000 bezoekers, terwijl in totaal circa 85000 mensen de kapel met een bezoek verleend hebben!

Enkele concerten zijn gehouden, benevens drie keer een optreden van een koor. Jammer dat de coördinatie met het omringende gebeuren niet steeds optimaal is, want soms was er duidelijk sprake van hinder door buiten-geluiden (pop-concert, draaiorgel).

12.2 FINANCIËEL JAARVERSLAG 1989

De kascommissie, bestaande uit de heren N.v.Bakelen en A.v.d.Bougaard, hebben op 21 april de stukken gecontroleerd en in orde bevonden en stellen décharge van de penningmeester voor. De vergadering gaat hiermee accoord en penningmeester P.Kruse dankt beide heren. Tot nieuwe kascommissie wordt benoemd: N.v.Bakelen en J.Martens.

De penningmeester geeft vervolgens uitleg aan de begroting van 1990. Er is een nog een flinke voorraad van te verkopen artikelen, dus daar plukken we in 1990 de vruchten van. Een extra reservering is nodig voor 1991 ten behoeve van de herdenking van theofano. In de voorbereiding daartoe nemen naast de valkhofvereniging ook Numaga, de Brediusstichting uit Hernen en het pastoraat uit Kleve deel. Niet alleen de uitvoering doch ook de voorbereiding kost geld. De valkhofvereniging zal daar naar rato toe bijdragen. Omdat de kosten die verbonden zijn met de aanmaak en verzending van ValkhofNieuws en andere publikaties langzaam doch wel gestaag stijgen, komt er binnenkort het moment dat de contributie niet meer dekkend is voor wat de leden thuis bezorgd krijgen. De contributie zal nu nog blijven zoals die is en was vanaf het begin, doch volgend jaar zal het bedrag toch iets verhoogd moeten gaan worden.

12.3 BESTUURSMUTATIES

Secretaris G.Hermans treedt af en is niet meer herkiesbaar. Hij blijft wel actief in en voor de valkhofvereniging o.a. in de technische commissie en ten behoeve van de leden

administratie (per computer). Voorzitter J.Nooy betreurt het besluit van de secretaris, maar is blij dat G.Hermans niet verloren gaat voor de vereniging, integendeel. Voor het vele werk wordt aan G.Hermans het boek van de geschiedenis van Nijmegen aangeboden, geschreven door Pikkemaat.

Oud-bestuurslid H.van Brienen is gelukkig weer beschikbaar als bestuurslid. Door het bestuur aangezocht en nu voorgesteld aan de vergadering als nieuw bestuurslid wordt de heer L.Hubers. Hij wordt als zodanig benoemd. Staande de vergadering melden zich nog twee kandidaten voor een bestuurlijke functie binnen de valkhofvereniging: de heren H.Burgers en J.Verhaaff.

(Niet dat daarmee alle bestuursmutaties voor lange tijd uit de wereld zijn, want binnen het bestuur hebben mevrouw L.Hendriks en de heer J.Nooy aangekondigd dat ook hun bestuurslidmaatschap het einde gaat naderen.)

12.4 ACTIVITEITEN 1990

Er worden weer diverse tentoonstellingen gehouden in de kapel op het valkhof, er worden diverse concerten gegeven. Ook zal het Valkhof weer betrokken worden in het "Vrij-uit" festival, zoals dat door het Stedelijk Cultureel Overleg (SCO) gecoördineerd zal gaan worden. De voorbereidingen voor de Theofanherdenking in 1991 gaan onverdroten door.

Twee dagen vóór de jaarvergadering, op maandag 23 april, is na de installatie van Mr.E.d'Hondt tot burgemeester van Nijmegen aan hem een ingelijste tekening aangeboden van de Waalkade met daarop uitblinkend een herbouwd Valkhof, gemaakt door "onze" tekenaar J.Hendriks.

12.5 RONDVRAAG

Hr.v.Loos constateert dat kasteel Rozendael wel hersteld kon worden, terwijl er aan het valkhof niets gebeurt.

Hr.v.d.Hurk vraagt zich af of er naast de reguliere activiteiten niet aan fondsvorming gedaan zou kunnen worden voor herbouw. Zouden er geen effecten in de vorm van obligaties uitgeven kunnen worden ter kapitaalverschaffing voor herbouw?

Hr.Jansen memoreert dat de Stichting "nijmegen in beeld" ook wel iets zouden kunnen laten zien van het valkhof. Er staan weliswaar informatieborden in het valkhofpark, doch dat is toch mager. Tevens verbaast het de hr. Jansen dat het Valkhof niet voorkomt op de lijst van "Casino-gelden".

Hr.L.Hubers vindt dat de valkhofvereniging zich sterk moet maken om een nieuw gemeentemuseum op het valkhof geplaatst te krijgen, immers: wanneer er gebouwd zou gaan worden op het Kelfkensbos dan kan het bebouwen van op het valkhof wel vergeten worden.

Hr.J.Hendriks zag dat in Duitsland er wel geld was om de burcht Moyland te herbouwen. Jammer voor Nederland: in Duitsland moet 10% van de opbrengst uit Lotto/Toto uitgekeerd worden aan "de" cultuur.

Mevr. Verhoeven heeft met verbazing kennis genomen dat een cultureel monument als het Canisius College zo maar verhuurd kan worden aan wie het kan of wil betalen. Zo'n mooi gebouw zou toch een passender bestemming moeten hebben.

Hr.G.Hermans dankt de vergadering voor het aangeboden cadeau. Hij is van mening dat bestuurlijk gezien de gemeente Nijmegen wat heeft laten liggen. Toch lijkt het erop dat

de gemeente er langzaam aan iets anders is over gaan denken: het Valkhof betekent weer wat!

LEZING DOOR DE HEER DE MUL VAN DE STICHTING STADSARCHEOLOGIE

Een verslag op papier hiervan is onmogelijk. Men moet dit gezien hebben, want het ging om voorwerpen uit het verleden, opgegraven in de nijmeegse benedenstad. De getoonde voorwerpen waren interressant, mede vanwege de daar aan verbonden geschiedenis: wat was het, wat deed men ermee, etc. Daarnaast was het een uiterst interressante lezing, vaak ook met veel humor. Een ieder heeft met veel aandacht geluisterd, ondanks dat het toch wel wat laat werd.

Niet-komers: u heeft wat bijzonders gemist!

AANGEBODEN: DE VALKHOFBURCHT

G.Hermans

Via mej.C.J.Verhoeven kwamen wij in het bezit van een afdruk van de "Haarlemse Courant van Saturday 12 September 1795", zoals dit door de oud-Nijmegenaar C.Kokke uit Velp werd ontdekt. Daarin wordt de Valkhofburcht publiek te koop aangeboden.

Tussen de vermelding van de aanbesteding van het verlengen en herstellen van een zanddijk in Den Hoorn op Texel en 'een vry groote Verkoopning van HAK-HOUT en eenige opgaande BOOMEN' in Soestdijk, vinden we in een zestal regels de eerste stap tot de sloop van de Valkhofburcht.

De betreffende tekst is door mij gemarkeerd met een vertikale streep. Voor wie moeite heeft met het lezen van de originele tekst, volgt hier de letterlijke tekst in het vertrouwde lettertype van Valkhofnieuws.

Die van het Provinciaal Collegie van POLITIE, FINANTIE en ALGEMEEN WELZYN in Gelderland, zullen in de Maand November dezes Jaars, op zodanige Condities, en in zodanige Perceelen, als zes Weeken voor den Verkoopdag ter Secretarische van hetzelfde Collegie ter visie zullen gerced en gespecificceerd leggen voor de belanghebbenden, en waarvan tyd en plaats nader geadverteerd zal worden, publicq doen verkoopen: Het uitgestrekt Provinciaal Gebouw, genaamd 'SVORSTENDOMS BURG, te Nymegen, benevens de daarby behoorende Huizen en Wooningen; kunnen inmiddels de Gegadingden zich adresseeren by den Rentmeester der Domeinen B.J.Broussen, te Nymegen voornoemt.

Valkhof op de vering

COMMISSARISSEN als het COMMITTEE tot de Zaken van de MARINE, reddeurende 18 den Haag, zullen op Donderdag den 17 September, 1795, voormiddag ten 11 uren precies, in 's Lands Hals als de Helder, publicq doen verkoopen en geloopt worden: Een oud Ueberfchip van 74 ps. Cans, genaamd **ADMIRAL GENERAL**, en een Divo van 64 ps. Cans, genaamd **AMSTERDAM**, beide liggende in het Nieuwediep, met zoodaige Toebehoren en op Condities als ter Secretarije van de Zee-Compagnie der respectieve Departementen van de Marine, en by des Onzer Equipementen in het Nieuwediep, zullen te zien zyn. — Nog sal een selven dages plaats verkogt worden: Vier **CANNONNERIJDOTTEN**, diverse komseling, en het geen verder te voorfchyn zal worden gebracht; zalkende de Schepen drie- en de anderf Goedert: een dag voor en op des Verkoopdags te zien zyn.

Commissarissen van wegens het Comité van Super-Intendantie over de Zeezaken en Zeevering van HOLLAND, zyn voornemens op Vrydag, den 18 September, 1795, publicq Aanbedelenden, aan het Dorp des Hoors op Texel; het verfing der **ZANDDYK**, behoren voor de Polder het Nieuwe Land, almede eenige keparatie ten deselve. De Bedeliken zullen vierdags voor de Begeeding te zien zyn aan het Dorp des Hoors op Texel, en ten Gemeene-Lands Huize te Penest, almede by den Optienaar van 's Lands Zeeveringen **Jan Peersboom Bz.** te Hoorn.

Die van het **Provinciaal Collegie van POLITIE, FINANSTIE en ALGEMEEN WELZYN in Gelderland**, zullen in de Maand November dezes Jaars, op zoodaige Condities, en in zoodaige Perceesien, als des Weken voor des Verkoopdags ter Secretarije van deselve Collegie ter ville zullen gereed en gespecificeerd leggen voor de bebeghebenden, en waaren tyd en plaats nader geandveend zal worden, publicq doen verkoopen: Het ingelikeit **Provinciaal Gebouw**, genaamd **SPORSTENDOMS BURG**, te **Nymegen**, benevens de darby behoorende Huizen en Wooningen; kunnende in alldels de Gegadinden zich adresfieren by den **Kontschester der Domicelen B. J. Brunsen**, te Nymegen voornoemt.

De **Commissie gefeld tot de Directie en Rebeering van de Goederen van des geweeten **Erftfchouder****, adverteend, dat 'er in de maand October op Zoetdyk; een vry groote Verkoopng van **HAK-HOUT**, en eenige opzande **BANKIEN**, zal worden gebouden; zulken de de precife dag en de plaats waar de Condities te zien zullen zyn, nader worden bekend gefchreft.

• Dit jaar zal te **CASTRICUM** geen **KERMIS** gebouden worden. De **Raad der Gemeente der Stad Schoonhoven**, doet by desze indueren, allen die eenig recht van **Eigendom zoddien willen faftifceeren te hebben**, op zekers **Zeeuwfche Poort**, genaamd **JACOBA MARIA**, behorende te een Byfchrift voor op het **Achter-oeder VLISSINGS-WELVAAREN**, in de laastgepalgerde **Winter** alhier wegens **Yezang** binnen gebragt, en welke thans **gezoken** legt by de **Brug**, even buiten de **Veerpoort** van **semelde Stad**; dat zy voor primo **Obfercerfkomende**, zig ter Secretarije alhier zullen behoben te subfcreeren, en hun **Eigendom iustificereng**, ten elde overzulkste handelen, alzi behoreen, met inblikende, dat zo zy voor **semelde tyd** zich niet **tafvoege vooriz**, bekant maken, en opzichte van de **gemelde Zeeuwfche Poort**, zal worden gedifponeert.

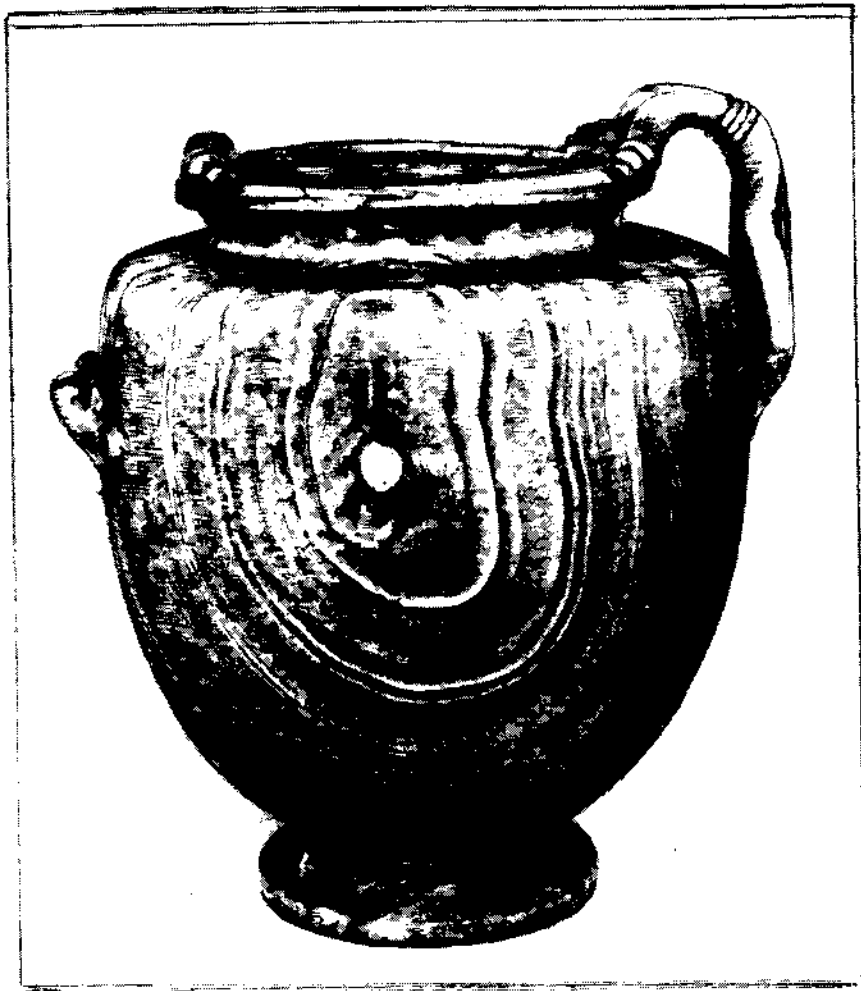
DE BRUIDSSCHAT VAN KEIZERIN THEOPHANO

Bekend is dat Keizerin Theophano vaak in het paleis op het valkhof verbleef. Ioch bezit Nijmegen buiten de St. Nikolaaskapel geen enkele herinnering aan deze belangrijke tijdsperiode. Bij haar onverwacht overlijden en spoedige overbrenging van haar stoffelijke resten naar Keulen, moeten wel veel bezittingen van de vorstin hier zijn achtergebleven.

Zeker zullen de meeste gebruiksvoorwerpen wel later zijn opgehaald, maar een paleis stond natuurlijk niet leeg bij afwezigheid van de vorstelijke eigenaar. Zo moeten ook in de Valkhofgebouwen, versieringen of kunstvoorwerpen een plaats gevonden hebben als herinnering aan de vele 'gekroonden' die hier kort of lang hun verblijf hadden.

Niets van dit alles is bewaard. Natuurlijk zijn er oorzaken aan te wijzen waardoor een Keizerlijke stad zo arm kon worden. Plunderingen, een brutale sloop van de burcht, maar ook de geringe interesse voor een 'niet Hollandse' geschiedenis en het overslaan van de 'Theophano-periode', brachten zeker de waardering voor Byzantijnse voorwerpen tot een minimum. Om vandaag nog iets terug te vinden uit Theophano's tijd, zullen wij dus naar andere steden moeten reizen.

Toen de nog zeer jeugdige prinses Theophano in Rome arriveerde om daar in het huwelijk te treden met de jonge troonopvolger van de west-romeinse Keizer Otto I, moet zij wel grote hoeveelheden Byzantijnse kostbaarheden hebben meegebracht. Dit alles natuurlijk als tegenprestatie voor de grandioze schenkingen die haar tijdens de huwelijksplechtigheid werden toegezegd en bevestigd op een door beide Keizers onder

Quedlinburg: Siftskirche.
Albast kruik van Theophano. Finde 10e eeuw.

tekende oorkonde. Dit prachtige handgeschreven document bleef bewaard tot in onze dagen, een copie ervan hangt in de St.Nikolaaskapel op het Valkhof. Wat Otto II zijn bruid had toebedacht, is hier nu nog te lezen.

Over de schenkingen die Theophano haar bruidegom aanbod, bestaan slechts vermoedens.

Wel moeten deze grotendeels uit goud en zilver hebben bestaan, mogelijk ook uit rollen zijde met fraaie versieringen, iets wat hier in het westen als grote luxe werd beschouwd.

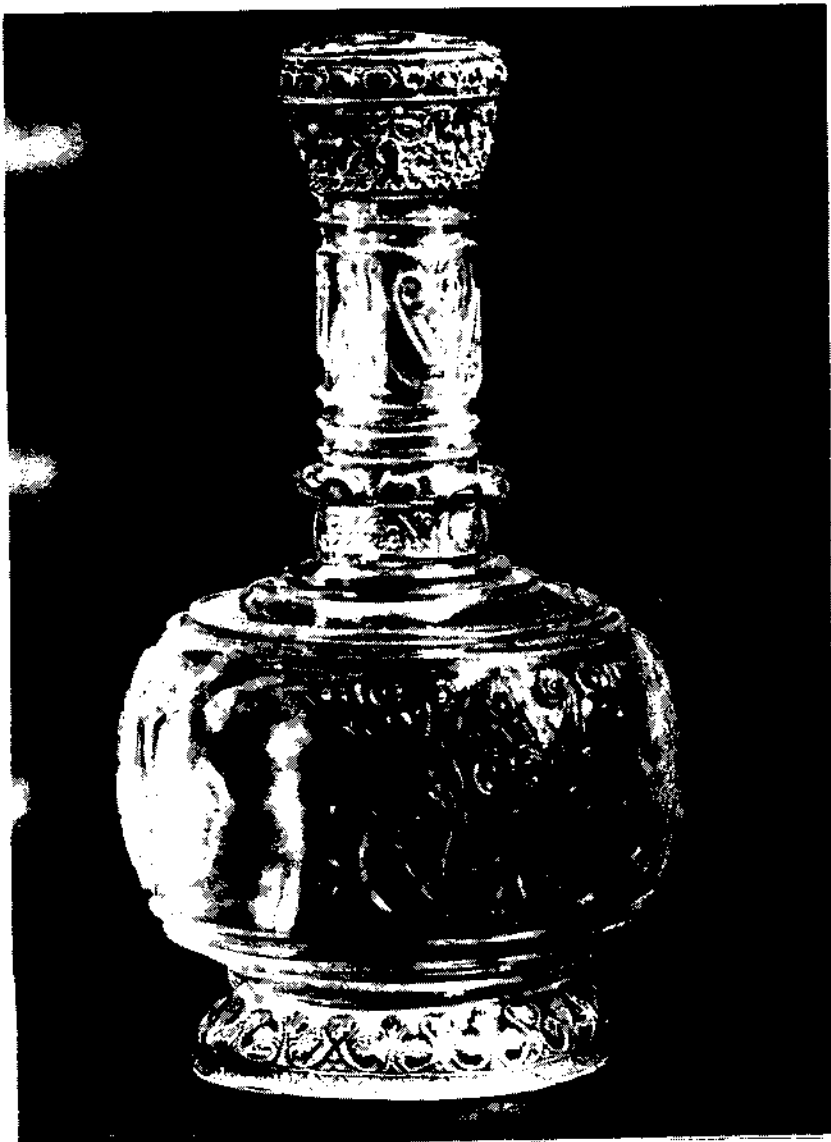
Bekend is dat later kritiek kwam op de door Theophano gedragen, 'te luxe' kleding. Wij moeten hierbij niet vergeten dat het gebruikelijk was in Byzantium fraaie kleding te dragen, terwijl hier in het westen alles veel eenvoudiger, hoofdzakelijk uit wol vervaardigd werd. Het gure klimaat in onze streken speelde daarbij natuurlijk een belangrijke rol.

In de bruidsschat van Theophano zullen ook waardevolle gebruiksvoorwerpen geweest zijn, zoals albast kannen, schalen met zilver versieringen, kristalflesjes en drinkbekers.

Zeker heeft zij ook ikonen bij zich gehad, mogelijk uit ivoor gesneden. Zo moeten de eerste Nikolaas-ikonen west Europa bereikt hebben en ontstond geleidelijk de verering voor deze Heilige.

De bekende Nikolaasikoon in de St.Johanskerk (Aken-Burtscheid) is waarschijnlijk ook langs deze weg west-Europa binnengekomen.

Tijdens de vele reizen van Theophano door het Rijk, raakte vele voorwerpen over geheel Europa verspreid. Schenkingen aan kerken en kloosters kwamen regelmatig voor, zodat vaak 'nabestellingen' werden gedaan in het Byzantijnse-Rijk waar alles natuurlijk in ruime mate in voorraad was. Ook hierom blijft het moeilijk met zekerheid de échte bruidsschat te achterhalen,

Halberstadt; Dom, fles uit bergkristal. Eind 10e eeuw.

maar ook de waarde of de omvang ervan bepalen is zo goed als onmogelijk.

Dat op het Valkhof na Theophano's dood vele Byzantijnse kostbaarheden voorhanden waren is begrijpelijk. Haar enige zoon Otto III, het lievelingskind, zal zij zeker de meeste bezittingen hebben nagelaten. Bij zijn kroning tot Keizer en de vele reizen door west-Europa kan er opnieuw kunst uit het Byzantijnse Rijk zijn overgekomen.

Als Otto na een veel bewogen leven vrij plotseling sterft terwijl hij op weg is zijn toekomstige bruid voor het eerst te ontmoeten, zal hij wel weer vele kostbaarheden als huwelijksgeschenken meegebracht hebben. Het is bekend dat bij zijn onverwachte dood de geestelijke en wereldlijke Vorsten 'diep geschokt' waren. Zij probeerden het verlies voor het Rijk geheim te houden tot de opvolging geregeld zou zijn. Het lukte in alle stilte het lijk over de Alpen te brengen 'tesamen met de Rijksschatten en privé-bezittingen', met als voorlopig doel Keulen. Zuidelijk van Augsburg werden zij echter bij verrassing door een bewapende groep van Hendrik II tegengehouden. Vermoedelijk was deze 'getipt' en was hij 'op de hoogte' van de kunstschaten die mee onderweg waren. Het lijk van Otto III werd als 'gijzel' vastgehouden tot de Rijksinsignien zouden worden overhandigd aan de man die zich nu al de 'opvolger' noemde van de gestorven Keizer. Uit oorkonden blijkt dat Hendrik II plotseling zeer rijk en vrijgevig was. Veel kloosters en kerken ontvangen Byzantijnse schenkingen, ook de Rijksinsignien blijken plotseling zijn bezit! Vooral Bamberg, Basel en Regensburg werden rijk bedacht, terwijl een deel tenslotte in Aken terecht kwam. Al deze kunstvoorwerpen kunnen van de bruidsschat van Theophano afkomstig zijn geweest. De stad Aken die Otto III als residentie gepland had, werd tenslotte zijn laatste rustplaats.

De vrijgevigheid van Hendrik II, was zeer zeker bedoeld om het aanzien van de nieuwe Keizer wat 'op te pepen', het was natuurlijk niet onbekend gebleven dat hij onder bedreiging van geweld in het bezit was gekomen van al deze kostbaarheden. Het moest dus allemaal als een soort berouw overkomen.

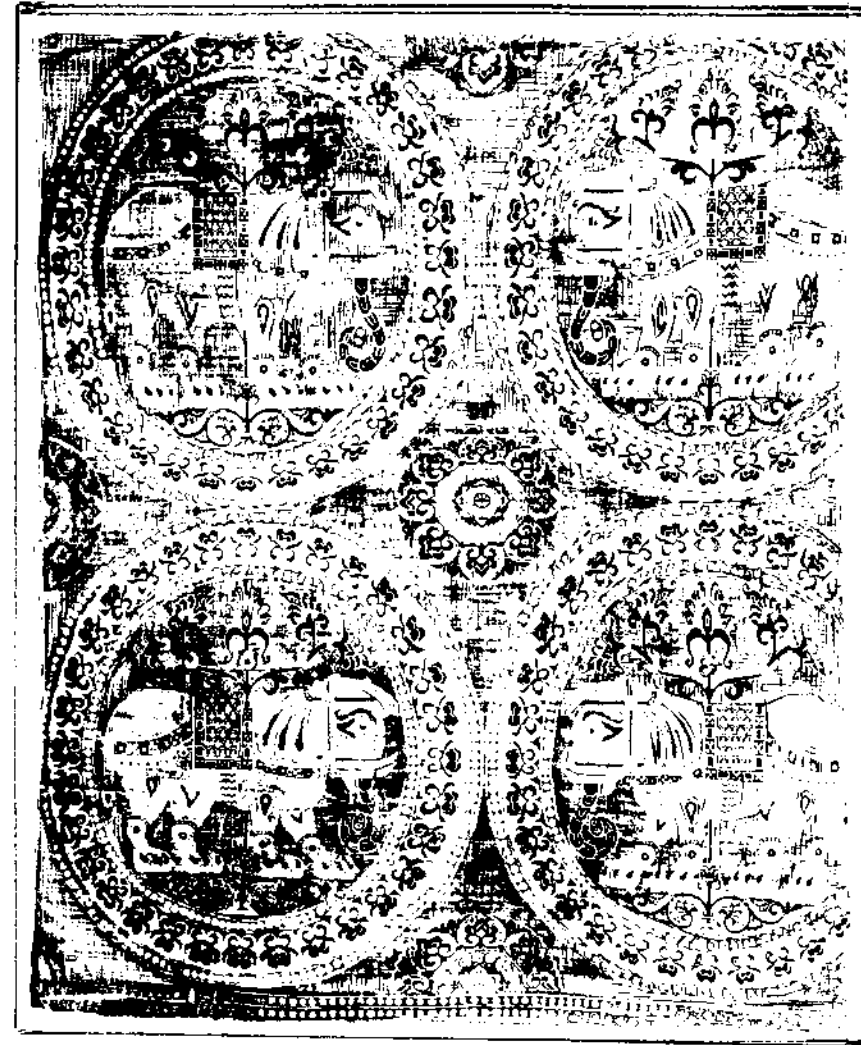
Waarschijnlijk heeft hij later werkelijk spijt gekregen over zijn zeker nooit goed te keuren manier van handelen. Mogelijk werd dit oorzaak dat hij Theophano's jongste gehuwde dochter; de direkte erfgename dus; en haar kinderen een soort vergoeding schenkt in de vorm van uitgestrekte landgoederen die hun volledig bezit worden.

Is de oorspronkelijke omvang van Theophano's bruidsschat niet meer te achterhalen, onmogelijk is het ook te bepalen welke heden nog aanwezige voorwerpen er toe behoorden.

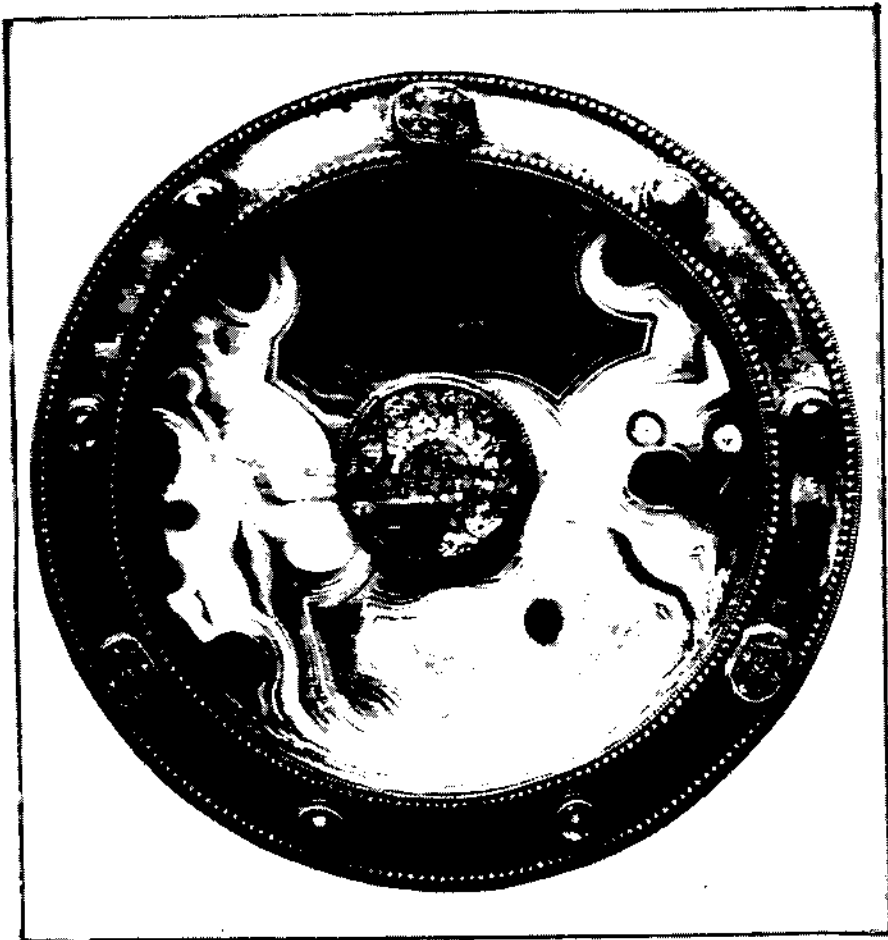
Veel wat uit direkt goud of zilver bestond, werd in de loop der jaren eenvoudig gesmolten om het metaal, vaak ook vanwege onbekendheid met de afkomst of geringe waardering van kunst. Kostbare edelstenen werden uitgebroken en gebruikt bij versieringen van nieuw gemaakte voorwerpen. Bij diefstal of plunderingen verdween veel voorgoed in de nevelen.

In bisschopskerken of kloosters bleven schenkingen meestal het langst bewaard omdat zij geen direkt persoonlijk bezit waren. Men kan dus heden nog in schatkamers bij een Dom, vaak Godshuizen met een indrukwekkende geschiedenis, de meeste ontdekkingen doen.

In de schatkamer van de Dom te Aken, wordt o.m. een prachtig zilveren relikwie-kist bewaard zeker uit Theophano's tijd; ook delen van fraai geweven kleden. In Bamberg waar Hendrik II later begraven werd zult U een Byzantijns kruis vinden met griekse inschriften, eveneens delen van een ikonenwand waarschijnlijk af-

Aken; Domschatkamer, doek met olifanten. Uit het bezit van Otto III. Eind 10e eeuw.

BRUSSEL: 'Stoclet verzameling'
Pateen. Onix en goudemaille. (Eind 10e eeuw).

komstig van een reissaltaar. De schatkamer is verder rijk aan kunst uit de 10e eeuw.

De Stiftskirche in Quedlinburg (oost Duitsland) bezit eveneens veel kostbare voorwerpen uit Theophano's tijd.

Wat dichterbij Nijmegen ligt de schatkamer van de Munsterkerk in Essen. Deze mag men eenvoudig niet overslaan, wat hier bewaard bleef is zeer belangrijk! Het beroemde kroontje waarmee de driejarige Otto, zoon van Theophano, tot Koning moet zijn gekroond in 983, kunt U hier bekijken. Opmerkelijk is verder het gouden Mariabeeld uit de tiende eeuw; een zevenarmige kandelaar, twee meter vijf en twintig hoog en bijna twee meter breed, met versieringen duidelijk Byzantijns beïnvloed.

De vele kunstvoorwerpen uit de 10e eeuw zijn afkomstig van Theophano's kleindochter die hier Abdis was en dezelfde naam droeg als haar grootmoeder. Zij was zeer kunstzinnig en uit haar verzameling is dan ook veel bewaard gebleven.

Door plunderingen, maar ook legale diefstallen tijdens bezettingen in oorlogstijd, verdwenen zeer veel waardevolle zaken voor altijd. Toch wist men ook wel de onrechtmatige bezitter ervan te achterhalen en na de oncontroleerbare tijd teruggave te vorderen.

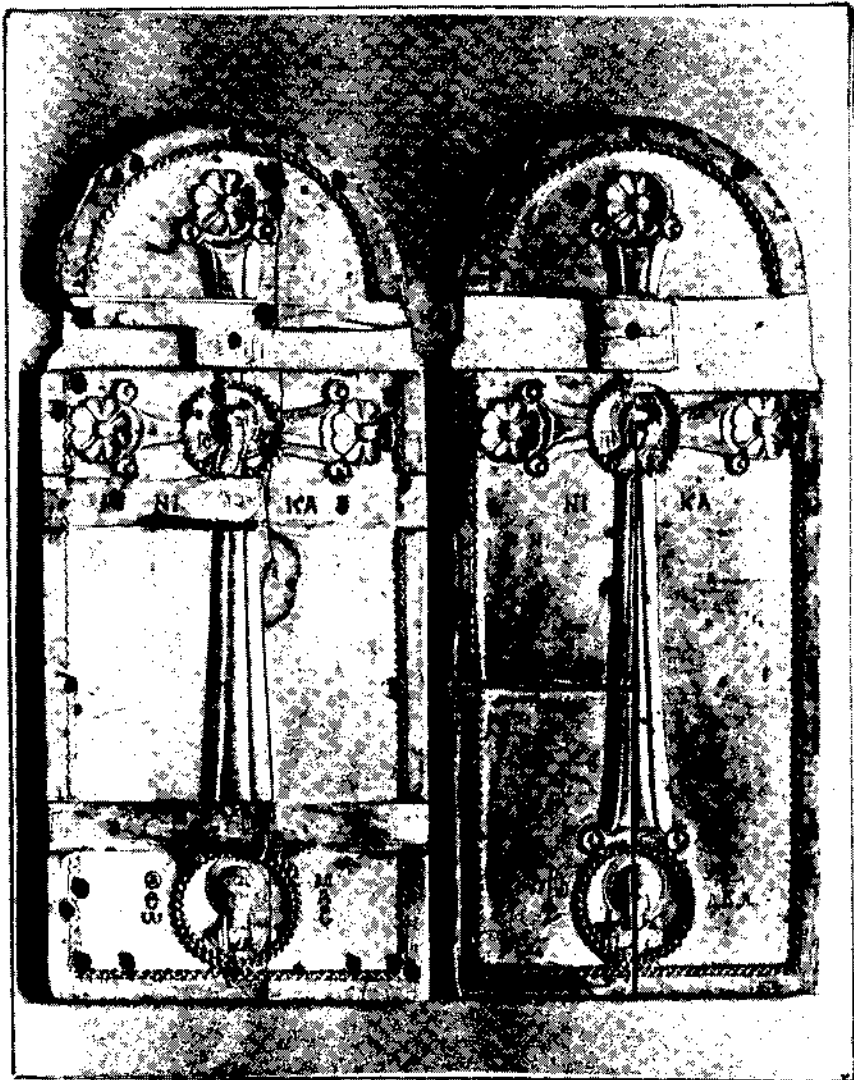
In 1815; ons Valkhof was net gesloopt; de Franse tijd stond op instorten; verscheen in de 'Nijmeegsche Courant' het volgende artikel:

Brussel, den 29 July.

.....De Gazette de Cologne behelst het volgende artikel, hetwelk door de beminnaars der kunsten met genoegen zal gelezen worden.

Extract eener dépêche van den Commissaris Generaal, van het Pruisisch gouvernement, Piautaz, gedagtekend uit Parijs:

" Ik heb heden van den heer Denon, directeur van het

Halberstadt; Dom;Kaft van notitieboek. Eind 10e eeuw.

museum, de terggave gevorderd van onze verschillende kunstvoorwerpen. Alles zal ons worden teruggegeven.

Voorts zijn wij ijverig aan het raadplegen nopens de ontruiming van het Museum. Het schilderij van Rubens vertoonende St. Pieter aan het kruis, zal aan Keulen terug komen."

NYMEGEN, den 3 Augustus. Het hier boven medegedeelde uit de Keulsche Courant, wegens de teruggave der kunststukken, welke de Franschen van tijd tot tijd naar Parijs gevoerd hebben, wordt bevestigd door eene Publicatie van den Pruissischen Opperpresident der Rhijn provincien den Staatsraad Sack, waarin hij de bewoners van die provincien bekendmaakt, dat, er volgens een bij hem ontvangen brief van den Koninklijken Intendant Generaal der armee van den Nederrijn den Staatsraad, Ribbentrop, te Parijs op order van den Veldm. Blücher eene commissie is daargesteld belast met de zorg, om alle voorwerpen van kunst en letteren, die door de Franschen in vorige jaren uit de Pruissischen Staten zijn weggevoerd, op nieuw in bezit te nemen, en aan der zelve wettige eigenaars terug te bezorgen. Reeds was er den 16 July een transport van dusdanige stukken uit Parijs vertrokken waaronder zich het onschatbaar schilderwerk van Rubens bevindt, waarvan hierboven wordt melding gemaakt.

Voorts was er order gegeven, om ook de schoone kolommen van Graniet en Porphyr, die uit de Dom van Aken geroofd zijn, om het sierraad van de zaal der Godheden te Parijs uit te maken, wegtebreken en aan de Akenaars te-rug te geven.

Wij hopen, dat wij eerlang ook van dergelijke maatregelen zullen hooren met betrkking tot de voorwerpen van Hollandsche en vooral van Vlaamsche kunst, welke zich thans te Parijs bevinden, zij verdienen zeker

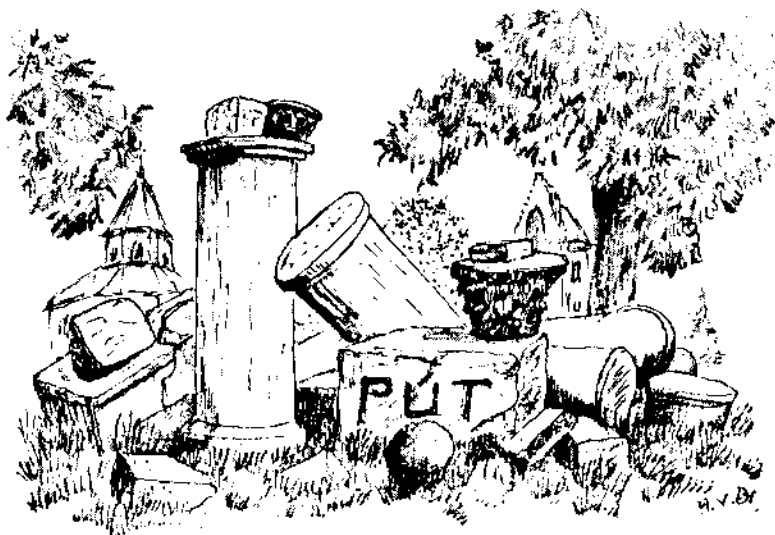
niet minder, de aandacht dan het geen uit de Pruisische Staten is weggeroofd.'

Kunt U begrijpen, dat wij bij het lezen van bovenstaand artikel uit 1815, onmiddellijk dachten aan de nog altijd niet 'retour gebrachten' burchtfragmenten die vijf jaar geleden uit het Valkhof 'verdwenen'!

U ziet, ook vandaag vinden nog legale plunderingen plaats! Ja, zelfs een schriftelijk ambtelijke belofte betreffende de teruggave uit 1985, is tot op de dag van heden niet nagekomen!

Keren wij ons weer naar de geschiedenis van Theophano; hebben wij dan misschien geen direkt overzicht van haar bruidsschat, toch blijven de vele resten die wij heden nog kunnen bewonderen, sporen uit een tijd die voor west Europa van grote betekenis is geworden. Een periode die in onze stad Nijmegen de Byzantijnse Nikolaaskapel op het Valkhof als een merkteken achter liet.

Hein.G.M.van Brienen.

THEOPHANO HERDENKING 991-1991

Tijdens de komende herdenking, als het duizend jaar geleden is dat Keizerin Theophano hier op het Valkhof stierf, zal onze vereniging een kerkepad route uitzetten in de omgeving van Nijmegen.

Deze tocht die hoofdzakelijk door de grensstreek voert is zowel per fiets of auto te gaan. De kerkgebouwen die U daarbij zult bezoeken, hebben vrijwel allemaal direkt of indirekt met de Keizerlijke familie te maken en Theophano zal dan ook wel zeker enige van deze gebouwen persoonlijk bezocht hebben.

Tijdens deze zeer interessante route zult U veel kunnen bekijken wat bewaard bleef uit een voor ons wel heel belangrijke periode.

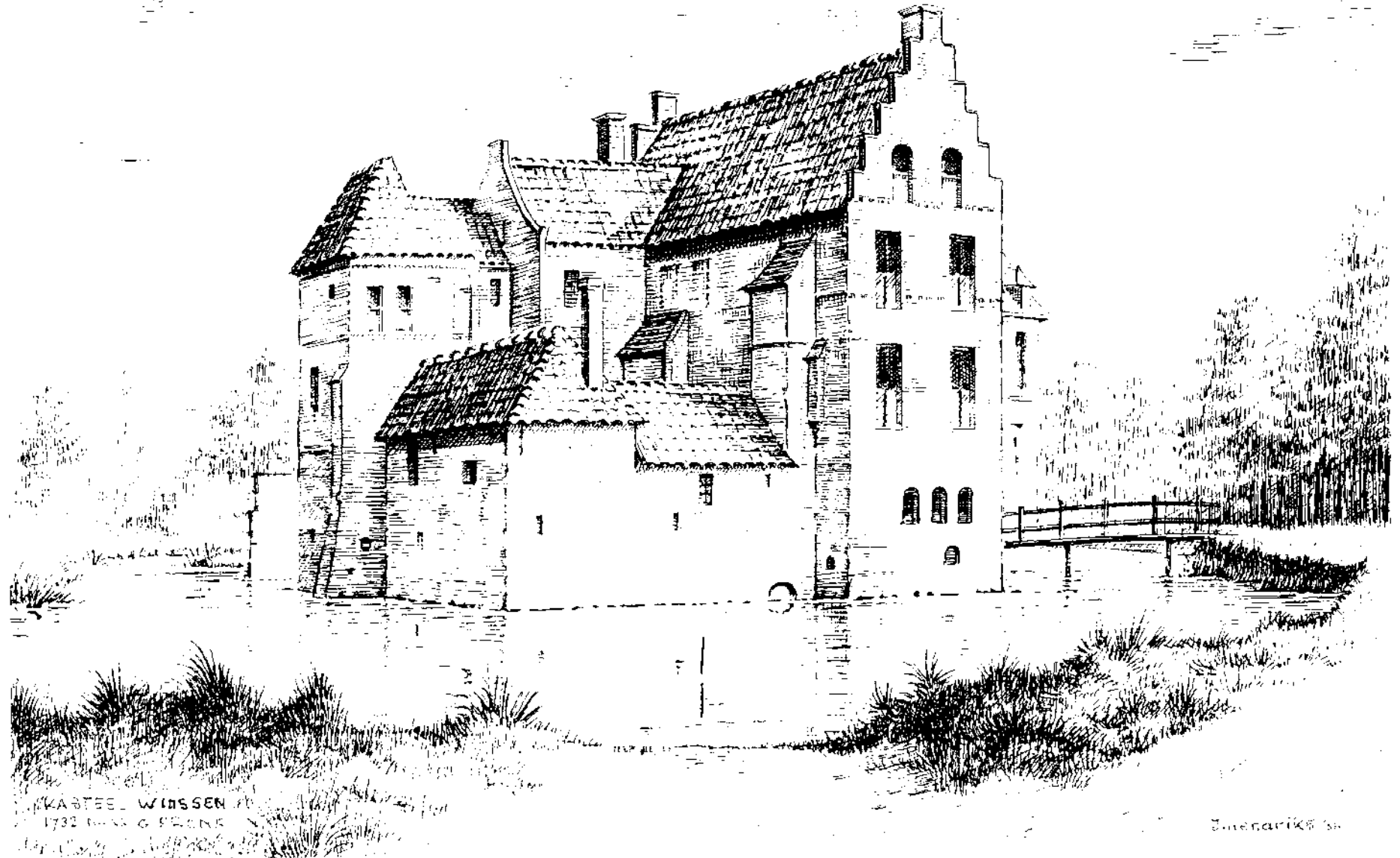
Bij het 'aftasten' van deze tocht was het een verrassing zoveel belangrijke historie voor U te kunnen ontdekken! Wij zullen U dan ook binnenkort hierover meer informatie geven.

H.G.M. van Brienen.

Getekend door;
Harm Oosting.
(11 jaar)

Het kasteel te Winssen is evenals dat van Persingen
en Ooy in de tachtig-jarige oorlog 1568-1648 op last
van de stad Nijmegen om strategische reden verwoest.

KASTEEL WINNSEN
1732 H. W. G. BRONS

Amsterdam 18

EEN LUCHTKASTEEL MET TRECHTERS?

G. van Duijn

De ideeën om de herbouw van het Valkhof te Nijmegen te verwezenlijken wekken veel tegengestelde gedachten op. Vooral belevingswaarden kunnen romantische gevoelens oproepen. Direkt staan dan mannen op, die deze gevoelens missen of onderdrukken en proberen aan anderen beperkingen op te leggen, wanneer zij menen zelf tekort te komen. Zij roepen bijna gepijnigd om ruimte voor hedendaagse architectuur en komen op de proppen met de recepten, zoals "binnen" en "buiten", "transparantheid", "weg met de introvertie op deze plaats" en als uitsmijter een nationale prijsvraag. Zo, nu ligt het niveau gelijk duizelingwekkend hoog.

Maar ommet beide benen op de heuvel te blijven. Wordt een oud verwaarloosd beeldbepalend pand gesloopt, dan zal de herbouw door jonge architecten en bouwkundigen betwist worden met oneigenlijke argumenten van heemschutterij, truttigheid of niet met de tijd meegaan. Terwijl zij bedoelen brood op de plank. Zijn stenen eenmaal van elkaar

In Rotterdam werd met enkele aanpassingen en op een geheel andere plaats, het op 14 mei 1940 verwoeste koffiehuis "De Unie" van architect J.J.P.Oud uit het niets in een straatwand getoverd. Ho, ho, dat is andere koek, want er zit blauw in de gevel. Overigens vind ik het prima dat het weer te zien is. Nog veel oudere welzijnsrecepten voor de architectuur zijn: warmte, gehechtheid, menselijkheid, geborgenheid, kleinschaligheid, kijkgenot in een belevingswereld en romantiek waarmee gelukkig valt te leven. Vooral voor kinderen en dat niet alleen bepaald door oude mannetjes, die zo goed weten wat nog beter voor een ander is zonder die rompslomp van gevoelens. Het

wordt dan een wereld van grijze beton uit de kist, of wat nu erg voor de hand ligt: een gespiegelde glasgevel, die de overbuurman grondig de vernieling indraait. Dat lijkt als humor over te moeten komen. Wel een arrogante manier om dezelfde mop elke dag opnieuw te vertellen.

Let maar eens op wat naast het oude Museum Boymans aan de Korte Hoogstraat in Rotterdam staat te gebeuren.

Nu we toch op de heuvel staan lijkt het mij zelfs een uitstekend idee dat paviljoen hier te bouwen. De gehele architectuur-documentatie van Nederland kan er in ondergebracht worden. Nauwelijks buiten staande kan men al onder aan de heuvel starten met het maken van de kleurenfoto's en zo achtereenvolgens ons hele landje bereizen. Men moet zich door niets laten verbijsteren. Een geschikte naam voor het paviljoen is naar mijn mening: "Het paviljoen der honderdduizend(en) gemiste kansen". Op de fotomontages zal o.a. duidelijk naar voren komen dat de architecten van kleurenleer niets afweten. Tevens zal het duidelijk worden, dat hun favoriete kleur blauw is. Door de Stijlbeweging weten zij zich gedekt en weer anderen kunnen net doen of ze er ook bijhoren. Oppert men een idee waar veel geld aan besteed kan worden, dan staat altijd wel iemand op die beweert, dat hij een veel betere gedachte heeft, waar het voor gebruikt zou kunnen worden. Nou dat heb ik ook: een verplichte kleurenleer-cursus voor alle architecten. Zij worden toch maar op ons losgelaten. En die kleurenblinden dan? Jammer, die zien toch alles grijs. Daar verandert niets aan; zij blijven gewoon doorgieten. Bezoekers aan het paviljoen zullen in steeds grotere getalen luid gillend wegllopen bij het zien van zoveel denkwerk.

En nu komt de Valkhofvereniging in het beeld. Bij de toegangen staan de leden met lange handtekeningenlijsten klaar. Zij kunnen het nauwelijks bijbenen.

Bovendien vallen de aangedanen als nieuwe leden gelijk overrijpe vruchten aan hen toe. Het paviljoen der honderdduizend(en) gemiste kansen verhuist naar de Waalkade en krijgt een plaats voor het Casino, waar men binnen eveneens zal kunnen ervaren, dat het al niet anders is. Slechts enkelingen zijn het, die er beter van worden. Laten we dat vooral transparant houden.

Wanneer het Valkhof eenmaal op de heuvel weer in volle glorie herbouwd zal zijn, zullen de vele honderdduizenden zich elk jaar in de zalen verdringen voor het eigentijdse werk van uitverkoren architecten. Na een strenge selectie staan hun scheppingen voor de prachtig genuanceerde baksteenwanden opgesteld. Welwetend dat zij voor die eenvoudige dagjesmensen iets bijzonders gedaan hebben en hen bovendien in staat stellen het aan te voelen. En de niet uitverkoren architecten? Och, kijkt u maar om u heen.

De Romeinse legerplaats bij Xanten in Duitsland is vanaf de funderingsresten uit zijn as herrezen volgens veronderstelde vormen. Van het Valkhof zijn echter zeer veel gegevens o.a. in beeld beschikbaar, die een goede reconstructie mogelijk maken.

En nu de middenstand. Die komt tot de ontdekking dat het herbouwde Valkhof een blijvende publiek-trekker gaat worden. Niet dat men veel klanten met een bankstel naar huis zal zien gaan. Maar de inkopen en de verpozing van tevreden bezoekers in de stad bevorderen voor velen het zakendoen. Wie is daar niet gevoelig voor? Welk een impuls voor een stad met zo'n grote werkloosheid.

EEN HERINNERING AAN BARBAROSSA

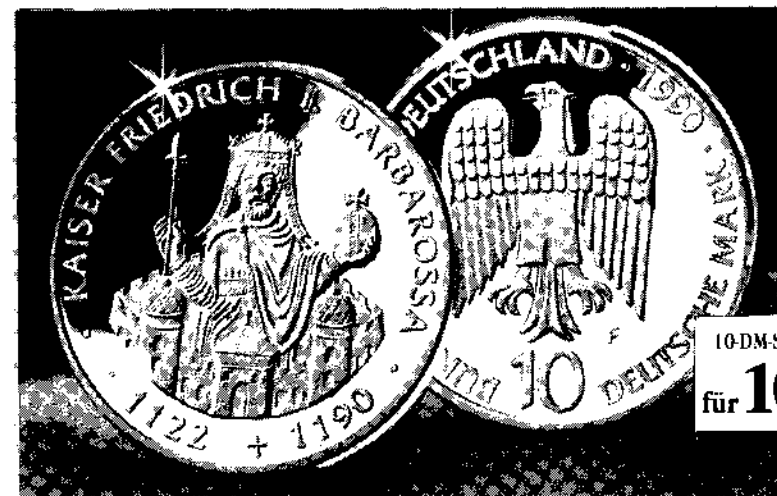
Vanuit Essen-Werden ontvingen wij een tip voor muntenverzamelaars. De Heer E. Schmidt-Klewitz maakte ons attent op een zilvermunt met waarde van tien D.M. die in Duitsland in omloop komt.

Als herdenking aan de sterfdag van Keizer Frederik I, bij ons beter bekend als Barbarossa, wordt een 10.-DM munt geslagen met de afbeelding van deze Vorst.

Voor verzamelaars zeker een uniek bezit maar ook waardevol omdat deze uitgave eenmalig is. De banken of muntenhandel over de grens kunnen U meer inlichtingen geven.

800. Todestag Kaiser Barbarossa

10-DM-Silber-Gedenkmünze

10-DM Silbermünze
für **10,-DM**

THEOFANO 991-1991

In juni 1986 heeft een voorbereidingscommissie, bestaande uit de heren L.Hubers, P. de Leeuw en A.Wolf, ideeën aangedragen voor een herdenking van het overlijden van Keizerin Theofano op het Valkhof te Nijmegen, in 1991 1000 jaar geleden.

Zij stelden als projecten voor:

1. iconen-tentoonstelling;
2. expositie van Byzantijns leven en cultuur;
3. historische rondtocht langs Romaanse kerken in de omgeving Nijmegen-Kleve;
4. muziek-uitvoering;
5. speciale uitgave van het blad "Numaga";
6. Byzantijnse eredienst.

Voorts zou een Griekse avond gehouden kunnen worden, zou door de Katholieke Universiteit wetenschappelijke lezingen georganiseerd kunnen worden, zou ook het Nijmeegs gemeentelijk Archief iets op kunnen zetten.

Op 19 september 1987 is er een bijeenkomst in Kleve waarbij aanwezig zijn: H.v.Brienen, P. de Leeuw, A.Wolf, pastor Fr.Leinung (Kleve), Prof. Dr.Evangelos Konstantinou (Würzburg), Dr. Fr. Hofmann (Dortmund).

Besloten wordt tot de volgende actiepunten:

- a) wetenschappelijk congres "De Ottonen en Byzantium";
- b) tentoonstelling over Ottoonse/Byzantijnse kunst en cultuur;
- c) uitgave van een gedenkboek;
- d) pontificale eredienst in orthodoxe ritus;
- e) slaan van gedenkpenning.

Op 31 augustus ontving de Valkhofvereniging een bericht van de "Evenementen-commissie" (Stichting tot coordinatie van stedelijke feesten en andere evenementen in Nijmegen), dat zij in principe bereid zijn om in 1991 met menskracht en geld mee te werken.

Op instigatie van drs B.Groen (docent bij het Instituut voor Oosters Christendom aan de K.U.) worden vele betrokkenen en mogelijk geïnteresseerden uitgenodigd voor een bijeenkomst op 21 september 1988. Ondermeer wordt besloten onderscheid te gaan maken tussen een puur wetenschappelijk deel en een algemeen informatief deel.

In 1989 gaan de voorbereidingen gestaag door, ieder op eigen gebied. Op 30 november 1989 is er een gesprek in Bonn bij de "Griechisch-orthodoxe Metropolie von Deutschland" tussen pastor Fr. Leinung en metropoliet Augustinos. Besproken worden vooral de religieuze aspecten van de verschillende vieringen, gebedsdiensten.

Na beraadslagingen over en weer, presenteert drs.B.Groen op 2 januari 1990 een voorlopig programma:

- op 30 en 31 mei en 1 juni: internationaal wetenschappelijk congres te Nijmegen;
- daags tevoren een lezing voor een algemeen publiek over Theofano en haar tijd; ook een concert wordt voorbereid;
- van maart tot juni: in Keulen een grote tentoonstelling door het Schnutgen-museum onder de titel: "Kaiserin Theofano. Kultur und Kunst des Ostens und Westens im Zeitalter der Ottonen".
- op 11,12 en 13 maart: het 2-jaarlijkse con-

gres van de "Deutscher Mediävistenverband", ditmaal gewijd aan de verhoudingen tussen Oost en West tijdens de middeleeuwen.

- 14 en 15 juni: In Keulen een symposium over Theofano, te houden door de Grieks-orthodoxe metropool van Duitsland.
- 21 juni: herdenking van de overbrenging van het lichaam van Theofano van Nijmegen naar Keulen.

Als coordinator voor al het gebeuren in Nijmegen is inmiddels aangewezen: de heer J.Funneman, ex-hoofd voorlichting van de Katholieke Universiteit.

Onder zijn leiding komt een werkgroep bijeen op 8 januari 1990 bestaande uit: mevr.V.van Aalst (Bredius-stichting), de heren H.van Brienen en J.Nooy (Valkhofvereniging), de heer A.Wolf (Numaga). Het voorlopig programma wordt kritisch doorgenomen op organisatie, op haalbaarheid en financiën. De werkgroep wordt terstond uitgebreid met de voorzitter van Numaga, Prof.G.van den Bergh en met pastor Fr.Leinung.

Er wordt nu regelmatig vergaderd en tussendoor de ideeën uitgewerkt en zo mogelijk getoetst. Het te houden wetenschappelijk congres wordt georganiseerd door mevrouw I.Bange en als "scharnierpunt" tussen alle activiteiten zullen optreden: J.Funneman - mevr.V.van Aalst - B.Groen.

De organisatie van de gebeurtenissen in de stad zullen geïnitieerd en gestimuleerd worden door de Valkhofvereniging en de vereni-

ging Numaga, waarbij zij de gemeente Nijmegen en de evenementencommissie en mogelijk nog anderen zullen betrekken.

Helaas zal de grootse tentoonstelling in Keulen niet door gaan. Het accent zal zich meer op Nijmegen gaan richten, vooral de wetenschappelijke aspecten t.a.v. Theofano en haar tijd en de aspecten van Ottoons/Byzantijnse kunst en cultuur. Typisch religieuze aspecten, daar waar de Grieks-orthodoxe metropool bij betrokken is, zullen zich in Keulen concentreren.

Het laat zich aanzien dat het wenselijk is om voor het geheel van activiteiten een aparte stichting in het leven te roepen, onder meer met het oog op te verkrijgen subsidies. De Valkhofvereniging zal daar naar rato aan bijdragen.

In de gedachten leeft ook de mogelijkheid van een klank- en lichtspel, te houden op het valkhof. Een concept-scenario is gereed. De uitvoering van zo iets is echter geen sinecure: het vereist zeer veel voorbereiding en de kosten zijn niet mis. Het klank- en lichtspel kan alleen doorgaan wanneer sponsors gevonden kunnen worden. De vooruitzichten daarop zijn gunstig, maar zeker is er nog niets.

J.Nooy, 18-08-90

EEN ZILVEREN MUNT UIT DE KONINGSTYD VAN OTTO III

Het Stadtmuseum in Münster kwam onlangs in bezit van een zeer zeldzame munt uit de Koningsperiode van de bij ons heel bekende Otto III, enige zoon van Keizerin Theophano.

Men heeft het vermoeden dat de aanmaak van deze zilveren penningen waarvan tot op heden slechts één exemplaar behouden bleef, rond 988 ligt, toen Keizerin Theophano met haar achtjarige zoon op doorreis de stad Münster heeft bezocht.

Mogelijk werd tijdens dit bezoek het muntrecht vernieuwd of verlengd namens de jonge Koning, omdat zijn moeder voor hem het Keizerschap waarnam. Otto was al op driejarige leeftijd, na de dood van zijn vader tot Koning gekroond, deze 'Koningsperiode' duurde tot 996 waarna hij tot Keizer werd uitgeroepen. Zes jaar later, in 1002, stierf hij al op nog zeer jeugdige leeftijd.

Op deze zilveren munt nu, die in goede staat werd gevonden, staat duidelijk te lezen:

'MIMIGER+NEFORDA'; uit deze naam van een stadje dat zich bij de burcht van Bisschop DODO (972-993) aan het ontwikkelen was, zou in de loop der eeuwen geleidelijk de bij ons beter bekende naam 'Münster' ontstaan. De landen van Bisschop Dodo beleefden in zijn tijd een aardige bloeiperiode.

Tot in het jaar 1000, komt ook in schriftelijke bronnen de naam MIMIGER-NEFORDA voor, dan verschijnt ook de naam MIMIGARDAFORD.

Op de achterzijde van de munt staat een kruis omrand door een ring parelpunten, daar weer omheen is +ODDO+REX+ (Otto koning) te lezen. De buitenrand is eveneens omringd met ronde punten.

Men kan dus met vrij grote zekerheid het ontstaan van

deze penning terugvoeren in de jaren 983-996 toen Otto al de koningstitel droeg.

Jaren eerder waren er ook al munten gevonden die grote overeenkomst hebben met deze zilveren munt. Zij dragen echter het opschrift:

THERT+++MANNI waar de huidige naam Dortmund uit is gegroeid.

Ook hier wijst het ODDO+REX naar de koningsperiode van Otto III.

Veel van deze tevoorschijn gekomen penningen zijn afkomstig uit noordelijke landen en zijn daarmee natuurlijk aanwijzingen naar zich uitbreidende handelsrelaties in die tijden.

Onderling vertonen de gevonden munten vaak enige afwijkingen. Vakmensen kunnen hier nu juist sporen ontdekken van herkomst of tijdsperiode. Het is inmiddels wel duidelijk dat alle geheimen in dezen nog niet ontsluit zijn.

Tenslotte: Dank aan de Heer Dethlefs uit Münster die zo vriendelijk was ons uitgebreide informatie toe te zenden, zodat wij U muntenverzamelaars interessante gegevens konden voorleggen. Ook dank aan de Heer G. Mees die ons met zijn artikel op het spoor bracht van die zilveren munt uit de Koningsstijd van OTTO III.

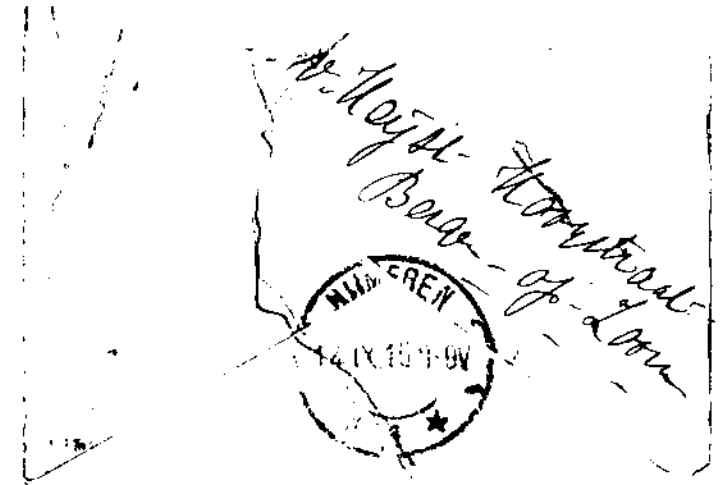
TEKENEN VAN LEVEN OP EN ROND HET VALKHOF

G.Hermans

Dat goede wijn geen krans behoeft en het Valkhof geen nadere toelichting bij de post, moge blijken uit de (kopie van) de enveloppe van een brief welke ons door jhr.mr.J.M.van Rijckevorsel is toegestuurd. De brief is gericht aan jhr.dr.J.L.A.A. M.van Rijckevorsel, die aan het begin van deze eeuw Huize 't Valkhof bewoonde. De enveloppe is in Nijmegen voor een tweede maal afgestempeld op 14 september 1915. Huize 't Valkhof is inmiddels helaas verdwenen, het werd tijdens het februari-bombardement in 1944 verwoest.

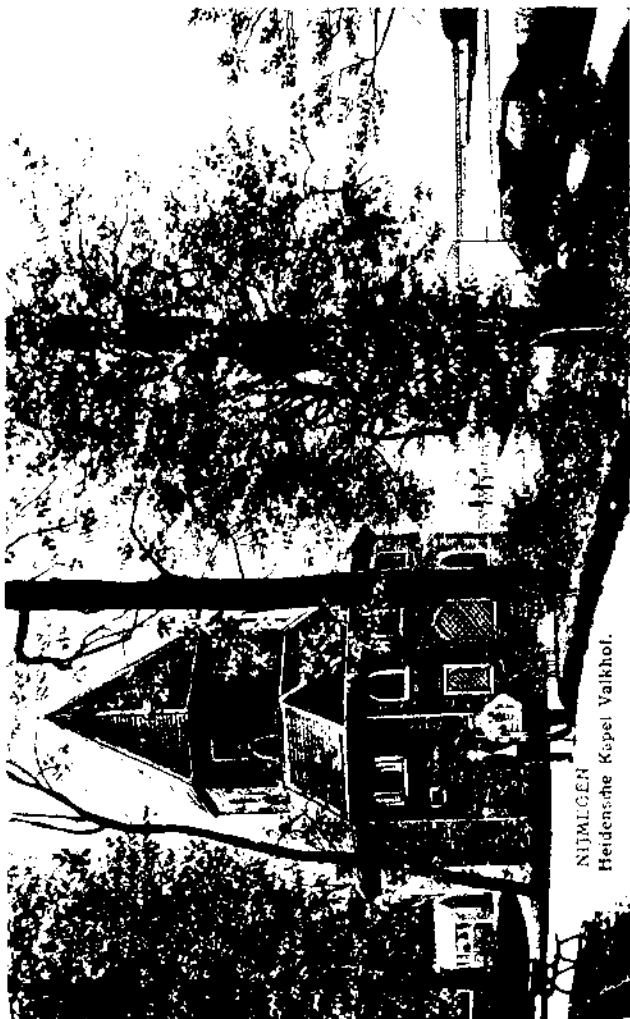

*Hoogwielgehoord Heere
Jhr. J. van Rijckevorsel.
Valkhof.
Nijmegen.*

Eveneens via de heer van Rijckevorsel kregen wij een kostelijke prentbriefkaart met daarop de Valkhofkapel in kleur. De kaart is destijds door Nella de Beaufort (tegenwoordig Douairière van Boetzel-laer-de Beaufort) geschreven aan haar oom dr.A.C. de Beaufort en is via New York en Curacao (Poste Restante Willemstad) weer in Nederland terecht gekomen. De datum van verzending is op het Nederlandse poststempel helaas niet te ontcijferen, doch het handelt zich waarschijnlijk om het najaar van 1918, getuige de tekst en het New Yorkse stempel van 5 maart 1919.

Vermeldenswaard is dat op het tekstgedeelte van de kaart ten aanzien van de Valkhofkapel de passage "Je kunt er jammer genoeg niet in" te lezen staat. Tja, toen was er nog geen Valkhofvereniging!

REACTIES VAN LEZERS OP DE MUSEUMPLANNEN VOOR HET KELFKENSBOSS (2)

G.Hermans

Na de oproep van de redactie aan de leden van de Valkhofvereniging om te reageren op de plannen voor de bouw van een 'totaalmuseum' op het vlak naast het Valkhof gelegen Kelfkensbos, zijn de meningen van velen aan ons kenbaar gemaakt. Een aantal van de schriftelijke reacties heeft u kunnen lezen in Valkhofnieuws 90/1. Doch daarbij is het niet gebleven. Tijdens de algemene ledenvergadering in april van dit jaar bleek duidelijk de bezorgdheid; met name in de pauze vormden de museumplannen het centrale gespreksthema. Verschillende leden kloten alsnog in de pen om hun standpunt te uiten. We willen u nog graag met enkele bondige reacties laten kennismaken.

... Ik deel de visie van de heer Nooy volledig; waarbij ik met name de nieuwe en adequate bestemming van het architectonisch waardevolle Canisius College toejuich! ...

H.Reuser
architect en stedenbouwkundige

... Tot behoud en in functie blijven van het Canisius College, daar het Nijmeegs Museum ...

mevr.J.P.van Oijen

... Al eens eerder had ik gehoord van het plan een eventueel nieuw museum onder te brengen in het oorspronkelijke Canisius College en ik was bijzonder verast in uw laatste nummer te lezen dat dit plan nog steeds bestaat. Omdat u de lezers om reacties vraagt, wil ik bij dezen graag mijn instemming met dit plan betuigen; op deze manier vindt men een m.i. uitstekende bestemming voor het Canisiusgebouw en hoeft er geen nieuwbouw neergezet te worden op het Kelfkensbos. Veel succes met uw plannen! ...

mevr.Stoelinga-Kruse

... Naar aanleiding van uw stukje in het Valkhofnieuws, het volgende. Naar mijn mening moet bij het Valkhof geen museum worden gebouwd en zeker geen modern gebouw. Een museum daar zou een verdrongen effect geven en ten koste gaan van het groen en de beplanting. Maar toegegeven ik ben geen architect en heb ook geen verstand van bouwkunde. Ik kan oude gebouwen en monumenten waarderen. Mij lijkt het Canisius College erg geschikt, wat gebouw en ligging betreft en de mogelijkheden. Het ligt op korte afstand van het stadscentrum, is met bus 5 te bereiken, er is ruimte voor parkeren en een prettige omgeving. Het Canisius College, wat een gebouw van allure is en voor velen een herinnering, zou ook financieel bekeken een uitkomst zijn voor een museum...

mevr.Pelser-Källner

... Mijn voorkeur gaat uit naar het Canisius College voor een nieuw museum. Niet allen omdat ik oud-Canisiaan ben, maar omdat het Canisius College alle ruimte en meer mogelijkheden geeft, zonder bepaalde problemen die het Kelfkensbos wél zal opleveren. ...

Jhr.mr.J.M.van Rijkevorsel
Vught

... Wij hebben inmiddels heel wat steden gezien, maar deze stad en zijn mensen stralen iets speciaals uit. De brede straten zoals de Annastraat, de Berg en Dalseweg en de Groesbeekseweg met hun geheel eigen gevelbouw, hebben wij nog niet vaak elders gezien. Maar je mist in Nijmegen toch wel iets meer van het echte oude. En dat is volgens mij toch datgene wat mensen trekt aan een stad (naast de winkels). Als ik naar een foto/plaatje van het Valkhof kijk, doet mij dat denken aan het kasteel van Vianden te Luxemburg, dat een paar jaar geleden van een stukje ruïne tot heus kasteel herrezen is. Dat moet met de Valkhofburcht toch ook mogelijk zijn!

Ik sluit mij in elk geval aan bij de personen die een totaalmuseum liever in het Canisius College zien dan op het Kelfkensbos. Alle argumenten daarvoor zijn al genoemd, zodat ik niet in herhaling zal vallen. Waar het mij echter om gaat is het feit dat nu blijkbaar een opening is ontstaan om de bouwplannen van het Valkhof misschien wel realiseerbaar te maken, omdat ze te combineren zijn met plannen van de gemeente.

Er is blijkbaar geld beschikbaar voor een historisch project, getuige de huidige plannen voor een museum. Waarom zouden wij dan niet twee vliegen in één klap slaan?

Zoals ik al zei, heb ik geen behoefte om alle argumenten vóór de bouw van een nieuw Valkhof en subsidiair, als het echt niet zou kunnen, vóór de opnieuw ingebruikname van het Canisius College te herhalen. Men zou de gemeente moeten kunnen dwingen om met steekhoudende argumenten tégen te komen, bij gebreke waarvan zij eigenlijk automatisch zou moeten overgaan tot herbouw van het Valkhof.

Van een kitsch-kasteel hoeft geen sprake te zijn. Laat mensen maar eens een kijkje gaan nemen in Vianen. En het kan toch niet zo zijn dat de geldingsdrang (zoals ik in verschillende stukjes las) van een moderne architect ten koste gaat van een dergelijk brok historie. Dat kan misschien in de Rotterdamse binnenstad, met alle complimenten daarvoor overigens, maar niet in Nijmegen op die plaats aan de Waal.

Het minste wat ik kan doen, is duimen dat er iets moois uit de plannen naar voren komt. ...

mevr.M.C.van Soest
Zoetermeer

* * * * *

Frappant is, dat geen enkele inzender zich heeft uitgesproken vóór de bouw van een totaalmuseum op het Kelfkensbos. Deze optie is klaarblijkelijk niet interessant voor de mensen. Men ziet het zelfs als een verstoring van de omgeving. Deze gedachte is niets minder dan een sterk signaal in de richting van de gemeente Nijmegen. De toekomst zal uitwijzen of de gemeente er daadwerkelijk is voor de gemeenschap!

TWAALF VALKHOFVERHALEN

Het lang verwachte boekje met de twaalf Valkhofverhalen is sinds enige tijd te koop à 7.50.

Bij schriftelijke bestelling natuurlijk plus porto. Deze vertellingen verschenen de laatste jaren gedeeltelijk in het Valkhofnieuws en zorgden voor nogal wat opwinding.

In verbeterde samenstelling en nu juiste volgorde, vormen zij inderdaad een wandeling door de Valkhofgeschiedenis vanuit de Romeinse tijd tot op de dag van heden, vol ernst en humor!

Gewone mensen hebben steeds een hoofdrol, de z.g. 'hooggeplaatsten' tegenwoordig ook wel 'VIPs' genoemd, blijven wat achteraf, en zo behoort dat ook want zij zijn slechts 'aangevers'.

Het zijn toch altijd de 'gewone' vrouwen en mannen die het zware werk kunnen opknappen, kijk, en juist zij bouwen de historie!

'Alleswetters' moeten dit boekje beslist laten liggen, voor hen is 'droger' materiaal te koop!

'Echte Nimwegeners' kunnen genieten van deze verhalen, want alle er in voorkomende personen, jong of oud, met goede of kwade eigenschappen, zijn 'geplukt' uit de direkte omgeving en werden zonder het te weten hoofdrolspelers!

Wilt U de Nijmeegse historie eens menselijk bekijken?

Dan ligt dit boekje hier voor U klaar!

En dat ècht maar voor 7.50 ?

Niet te geloven!

Dus kopen?

Nu!

Misschien wilt U het eerst even 'inkijken'? Dat kan, het is te koop en te zien in de Valkhofkapel!

UIT DE LEDENADMINISTRATIE

G.Hermans

De lokale en regionale pers hebben er uitgebreid over bericht: het recreatieve en toeristische bezoek aan de Nijmeegse regio stijgt tot ongekende hoogten. De meeste toeristische kerngebieden lieten een stabilisering van het bezoekersaantal zien; het Rijk van Nijmegen groeide daarentegen gestaag door. Het heeft er alle schijn van dat dit zeer afwisselingsrijke en verrassende stukje Nederland pas in de laatste jaren ontdekt wordt.

Ook dit seizoen is de toestroom van bezoekers aan de Nicolaaskapel enorm. Wellicht worden het er nog meer dan de bijna 90.000 van vorig jaar. Een gevolg hiervan is, dat de gidsen/toezichthouders bijna niet meer toekomen aan het noteren van de nieuwe leden en moeten volstaan met het uitreiken van intekenkaarten voor het lidmaatschap. De ervaring leert, dat deze kaarten meestal pas ná de vakantieperiode aan ons worden geretourneerd. Toch konden enkele enthousiaste bezoekers terstond als nieuw lid worden genoteerd; het waren:

Beelaerts-van den Berg	Nijmegen
Klaassen	Amsterdam
Stevens	Nijmegen
Berens,P.	Geldrop
Berens,R.	Geldrop
Hillebrand-Berens	Amsterdam
Looyen	Brakel
Tesser	Arnhem
van Putten	Hilversum
van Eldik	Lent
van Campen	Nijmegen
Varenkamp	Zwolle